

Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie

2017

Jaarverslag

Inhoudsopgave

Verslag van de Vereffenaars

1. Algemene informatie	4
2. Bestuursverslag 2017.....	8
Balans per 31 december 2017	13
Staat van baten en lasten.....	14
Kasstroomoverzicht	15
1. Toelichting op de balans en staat van baten en lasten.....	16
2. Grondslagen voor waardering van activa en passiva	16
3. Grondslagen voor bepaling van het resultaat	18
4. Overige activa	18
5. Stichtingskapitaal en reserves	18
6. Overige schulden en overlopende passiva	18
7. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.....	19
8. Verbonden partijen.....	20
9. Nagekomen premiebijdragen voor risico pensioenfonds	20
10. Overige baten	20
11. Pensioenuitvoeringskosten	20
12. Overige lasten	21
13. Bezoldiging bestuurders	21
14. Gebeurtenissen na balansdatum.....	21

Overige gegevens

Verklaring certificerend actuaaris

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verslag van de Vereffenaars

1. Algemene informatie

Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie statutair gevestigd in Amsterdam is opgericht op 22 april 1936. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199734. De stichting is in liquidatie sinds het ontbindingsbesluit van 1 november 2013 en houdt zich sindsdien bezig met de vereffening van het vermogen.

De Vereffening geschiedt door de Vereffenaars die op het tijdstip van het ontbindingsbesluit in bestuursfunctie waren. Dit geldt met inachtneming van de statutaire bepalingen over daarna optredende wijzigingen in de samenstelling van Vereffenaars en hetgeen hierover is weergegeven in dit hoofdstuk. Waar in dit verslag gesproken wordt over bestuur of bestuursleden is daarmee Vereffenaars bedoeld.

Uitvoerder van diverse pensioenregelingen

De Stichting is een ondernemingspensioenfonds in liquidatie, in dit verslag aan te duiden als “het pensioenfonds” of “het fonds”. Het pensioenfonds is als zodanig de pensioenuitvoerder geweest voor de volgende rechtspersonen:

- Autoriteit Financiële Markten (gedragstoezicht op financiële markten);
- Euronext Amsterdam (aandelen-/obligaties- en optiebeurs);
- Euroclear Nederland/Necigef (bewaarneming en afwikkeling effectentransacties);
- LCH (administratieve afwikkeling beurstransacties);
- Stichting DSI (onder andere registratie beleggingsdeskundigen).

Daarnaast heeft het pensioenfonds pensioenregelingen uitgevoerd van enkele rechtspersonen, die in het verleden bij het pensioenfonds zijn aangesloten en deze aansluiting al voor 31 december 2013 hebben beëindigd, te weten: Atos Origin Financial IT Services B.V. (Atos), Federation of European Securities Exchanges (FESE) en Tijdbeursmedia (TBM).

Op basis van een middelloonregeling of een eindloonregeling (‘de pensioenregelingen’) hebben de werknemers tot 1 januari 2014 bij het pensioenfonds een financiële aanspraak opgebouwd ten behoeve van de gevolgen van pensionering en overlijden. De uitvoeringsovereenkomsten tussen de bovengenoemde vijf actieve werkgevers en het pensioenfonds zijn per 31 december 2013 beëindigd. De uitvoering is per 2014 overgegaan naar andere pensioenuitvoerders te weten: Pensioenfonds AFM, Euroclear Pension Fund en Delta Lloyd.

Het pensioenfonds heeft tot het moment van de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomsten gevolgd door collectieve waardeoverdrachten naar de nieuwe uitvoerders de verantwoordelijkheid gedragen voor de uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregelingen is het resultaat geweest van het arbeidsvoorwaardenoverleg tussen de werkgevers en de werknemers.

Samenstelling van het College van Vereffenaars

Het pensioenfonds heeft een College van Vereffenaars. Het College laat zich terzijde staan door een bestuursbureau, verschillende adviseurs op het gebied van juridische aangelegenheden, financiële administratie en communicatie, een certificerend actuaris, een externe accountant en een Verantwoordingsorgaan.

Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst. De afrondende werkzaamheden worden voor het merendeel door het bestuursbureau uitgevoerd. Waar nodig worden adviseurs of Vereffenaars ingezet om te borgen dat alle benodigde werkzaamheden worden verricht. Werkzaamheden ten behoeve van het pensioenfonds worden door de vijf bovengenoemde werkgevers betaald, die tot 1 januari 2014 aangesloten waren bij het pensioenfonds.

Het College van Vereffenaars bestaat uit vier leden.

Naam	Functie in College	Lid vanaf	Relevante nevenfunctie
D.J. Vis	Voorzitter	24-10-2011	Zelfstandig adviseur
Mr. B.J. Holsboer	Lid	22-04-2008	Medewerker Euronext
Mw. Mr. J.W.M. Wiegiers	Lid	12-12-2013	Adviseur Montae
T. de Jong	Secretaris	30-01-2014	Medewerker Euronext

Bevoegdheden en verantwoordelijkheden Vereffenaars

De Vereffenaars hebben bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het pensioenfonds en in overeenstemming met de vastlegging in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota ('ABTN'). In de statuten is ook de benoeming en herbenoeming van bestuursleden geregeld. Dit geldt ook voor de Vereffenaars. Tevens hebben zij dezelfde bevoegdheden, plichten en aansprakelijkheid als een bestuurder. Zij vertegenwoordigen het pensioenfonds en dragen de (eind)verantwoordelijkheid ten aanzien van het gevoerde beleid.

Het College van Vereffenaars heeft de directeur van het bestuursbureau en haar vaste juridisch adviseur, de heer Prof. mr. dr. E. Lutjens van DLA Piper Nederland, de opdracht gegeven er voor te helpen waken dat alle (voorgenomen) besluiten van het College voldoen aan de norm van evenwichtige belangenafweging ex art. 105 Pensioenwet.

Certificerend actuaris

De certificerend actuaris van het pensioenfonds is de heer drs. P. Heesterbeek AAG, verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification.

Extern accountant

De externe accountant van het pensioenfonds is de heer W.H. Hoeve RA, verbonden aan BDO Audit & Assurance B.V. te Utrecht.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat formeel uit tenminste twee leden, die worden benoemd en ontslagen door de Vereffenaars. Uitsluitend (voormalige) deelnemers, (voormalige) gewezen deelnemers en (voormalige) pensioengerechtigden kunnen benoemd worden en zitting hebben in het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan bestaat thans uit twee leden. Het Verantwoordingsorgaan is thans als volgt samengesteld:

Naam:

P. A. Bezemer (voorzitter)
Mw. L.S. Becka

Het Verantwoordingsorgaan heeft de volgende taken:

De bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, over het door het Bestuur gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, met de reactie van het Bestuur hierop, in het jaarverslag van het pensioenfonds opgenomen.

Het pensioenfonds stelt het Verantwoordingsorgaan in de gelegenheid advies uit te brengen over:

- a. het beleid inzake beloningen;
- b. de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- c. het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- d. het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- e. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van de stichting of de overname van verplichtingen door de stichting;
- f. liquidatie, fusie of splitsing van de stichting;
- g. het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- h. het omzetten van de stichting in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
- i. samenvoeging van pensioenfonds als bedoeld in de definitie van ondernemingspensioenfonds in artikel 1 van de Pensioenwet; en
- j. de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

Daarbovenop heeft het College besloten het Verantwoordingsorgaan een bovenwettelijke bevoegdheid te geven door het orgaan de gelegenheid te geven over alle toekomstige (voorgenomen) besluiten van het College advies uit te brengen.

Gezien het feit dat PMA in liquidatie is, zijn de taken van het VO minimaal. Er zijn gedurende 2017 geen adviezen aan het VO gevraagd of door het VO verstrekt behoudens jaarwerk.

Intern toezicht

Het Bestuur heeft in 2014 op eigen initiatief een laatste visitatie laten uitvoeren uitgaande van een daadwerkelijke liquidatie in 2014. De verdere afwikkeling van het pensioenfonds vergt nog enige tijd. Het Bestuur ziet geen reden om alsnog een visitatie te laten uitvoeren..

Klachten en geschillen

Er is een klachten- en geschillenregeling waarvan (voormalig) deelnemers gebruik kunnen maken in geval van klachten of geschillen. Er is in 2017 geen beroep gedaan op de regeling.

Compliance officer

Het Bestuur van het pensioenfonds heeft de heer mr. G.J. Mersch AA RB van GBA accountants & adviseurs als *compliance officer* aangesteld. De voornaamste taken van de *compliance officer* omvatten:

- onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode;
- onafhankelijk toezicht op de naleving van wettelijke regelingen;
- advisering Bestuur omtrent compliance aangelegenheden.

De taken leiden onder meer tot het toetsen van de naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het Bestuur en de directeur bestuursbureau.

Aangezien het pensioenfonds sedert eind 2014 al geen beleggingen meer onder zich heeft, is er sinds deze datum ook geen sprake meer dat bij privé-effectentransacties door het Bestuur en de directeur bestuursbureau gebruik zou kunnen worden gemaakt van koersgevoelige informatie die in verband staat met binnen het pensioenfonds aangehouden beleggingen. Gezien vorenstaande zijn in 2017 geen bijzonderheden geconstateerd met betrekking tot privé-effectentransacties.

Ook heeft de compliance officer naar aanleiding van de ontvangen verklaringen van naleving gedragscode van de Vereffenaars en directeur bestuursbureau geen andere constatering gedaan.

2. Bestuursverslag 2017

Algemeen

Het bestuur heeft in een besluit van het Bestuur op 1 november 2013 besloten om het pensioenfonds te liquideren. De uitvoeringsovereenkomsten met de vijf actieve werkgevers zijn beëindigd per 31 december 2013. Alle rechten, verplichtingen en het vermogen, welke voorheen ondergebracht zijn bij het pensioenfonds, zijn einde 2013 en begin 2014 overgedragen naar een drietal pensioenuitvoerders, te weten Pensioenfonds AFM, Euroclear Pension Fund en Delta Lloyd.

Het Bestuur heeft als vereffenaar in september 2014 het voorlopig liquidatieverslag vastgesteld en de Rekening en Verantwoording opgesteld.

In oktober 2014 is de Rekening en Verantwoording en het voorlopig liquidatieverslag voor eenieder tot 3 december 2014 ter inzage gelegd ten kantore van het handelsregister van de Kamer van Koophandel Amsterdam en ten kantore van het pensioenfonds in liquidatie op Beursplein 5 te Amsterdam.

Tijdens de verzetstermijn van twee maanden is in december 2014 verzet aangetekend tegen de liquidatie door een voormalig deelnemer. De Vereffenaars hebben hierop vooralsnog besloten de liquidatie voor onbepaalde tijd uit te stellen totdat het verzet is opgeheven. De afronding van de liquidatie is daardoor vertraagd.

Bij beschikking van de rechtbank Amsterdam van 8 september 2016 is het verzet ongegrond verklaard. Vanwege een dagvaarding in februari 2017 door een voormalig deelnemer kon de liquidatie wederom niet worden afgewikkeld.

Samenvatting gang van zaken 2017

Vanwege de dagvaarding in februari 2017 kon het College de vereffening en afwikkeling van het pensioenfonds in 2017 niet afronden. Het uitgangspunt van de Vereffenaars is om tot het moment dat de afwikkeling kan worden afgerond de nog benodigde werkzaamheden op de meest efficiënte manier te verrichten waarbij rekening wordt gehouden met de balans tussen kwaliteit en kosten. Dit houdt o.a. in dat waar mogelijk overleg digitaal of telefonisch plaatsvindt en leden van het College in twee- of drietallen werkzaamheden oppakken. De Vereffenaars als geheel zijn en blijven verantwoordelijk en besluitvorming vindt plaats door de gezamenlijke Vereffenaars. In 2017 hebben de Vereffenaars zich met de volgende zaken beziggehouden.

Financiële ontwikkelingen 2017

De baten bestaan uit een overeengekomen kostenvergoeding van de vijf actieve werkgevers voor de uitvoering en liquidatie van het fonds ter dekking van de kosten. De schuld aan de werkgevers einde 2016 betreft een voorschot op de overeengekomen kostenvergoeding en is gedurende 2017 omgezet in een vordering op de werkgevers per einde 2017. Dit bedrag wordt op liquidatiedatum definitief afgerekend. De advieskosten hebben voornamelijk betrekking op de externe ondersteuning bij de juridische procedure.

Juridische dossiers

1. Individuele rechtszaak inzake kortingen

In februari 2014 is het pensioenfonds gedagvaard door een (voormalig) gewezen deelnemer van het pensioenfonds. Bij vonnis van de Rechtbank Amsterdam van 10 augustus 2015 is de vordering van eiser afgewezen en is eiser veroordeeld in de proceskosten. Eiser heeft daarna hoger beroep ingesteld bij het Gerechtshof Amsterdam. Op 14 februari 2017 heeft het Gerechtshof het vonnis van de Rechtbank Amsterdam bekrachtigd en is eiser in het ongelijk gesteld en veroordeeld in de proceskosten. Eiser heeft geen cassatie ingesteld. De zaak is hierbij voor het pensioenfonds afgerond.

2. Aansprakelijkheidstelling door een voormalig deelnemer

Op 23 februari 2017 heeft het College van Vereffenaars een dagvaarding ontvangen van een voormalig deelnemer van PMA. Deze stelt PMA en een voormalig voorzitter van het Bestuur aansprakelijk voor door hem geleden schade als gevolg van, volgens hem, toerekenbare tekortkoming van de zorgplicht met als basis een aantal overtredingen van de Pensioenwet. Ook eist hij de overlegging van verscheidende documenten. PMA is gedagvaard voor een openbare zitting bij de kantonrechter van de Rechtbank Amsterdam, afdeling privaatrecht. Deze dagvaarding is gevolgd op eerdere stappen, die deze voormalig deelnemer richting PMA en diens (voormalig) bestuurders en adviseurs heeft gezet.

Het pensioenfonds en haar (oud) bestuursleden en (voormalig) adviseurs zijn in 2015 al aansprakelijk gesteld door deze voormalig deelnemer wegens onder andere vermeende schade als gevolg van het gevoerde beleggingsbeleid in de jaren 2007-2011. Op basis van de uitkomsten van een in 2016 verricht extern onafhankelijk onderzoek door AON Hewitt en gezien de juridische opinie van de externe juridisch adviseur, de heer Lutjens, hebben de Vereffenaars in dat jaar besloten dat er geen grond is om over te gaan tot aansprakelijkheidstelling van (voormalig) bestuurders of adviseurs, omdat niet gesteld kan worden dat er sprake is van een ernstig verwijt respectievelijk een ernstig verwijtbare fout, die ten grondslag zou moeten liggen aan een aansprakelijkheidsstelling.

Voorafgaand aan de openbare zitting hebben PMA en de voormalig voorzitter van het Bestuur via hun advocaten schriftelijk stukken uitgewisseld met de voormalig deelnemer, de eiser in deze rechtszaak. De zitting heeft plaatsgevonden op 14 september 2017.

Op 19 januari 2018 heeft de kantonrechter van de Rechtbank Amsterdam vonnis gewezen in deze zaak. De rechter heeft alle vorderingen afgewezen en komt tot de volgende conclusies:

- Er is geen sprake van wanprestatie of onrechtmatig handelen voortvloeiend uit het prudent person beginsel.
- Het toenmalig bestuur heeft de binnen de afwegingsruimte gemaakte keuzes onderbouwd.
- Er is geen sprake van belangenverstremming omdat de samenkomst van belangen van de diverse werkgevers in het bestuur uitdrukkelijk op de wet is gestoeld.
- Tot slot wordt de gevraagde overlegging van verscheidende documenten op diverse gronden afgewezen.

Eiser heeft binnen de daarvoor geldende termijn geen hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank, waardoor dat definitief is geworden. De afronding van de liquidatie zal nu door Vereffenaars ten spoedigste opgepakt worden om over te kunnen gaan tot definitieve afwikkeling.

De Vereffenaars hebben dit juridische dossier en de status daarvan gedeeld met de toezichthouder De Nederlandsche Bank en gemeld bij de verzekeraar van de bestuurdersaansprakelijkheid.

Sponsorsoverleg

Met de sponsors (oud werkgevers) is op reguliere basis overleg geweest om de lopende zaken af te wikkelen. Het reguliere overleg heeft de sponsors onder andere de gelegenheid gegeven zicht te houden op de voortgang in de afwikkeling van het fonds, de liquidatiekosten en de realisatie hiervan op basis van de door het pensioenfonds opgestelde begroting voor het boekjaar 2017. Het pensioenfonds organiseert ook in 2018 waar nodig een sponsorsoverleg.

Communicatie

Via de website is in 2017 actuele informatie verstrekt over de stand van zaken in verband met de liquidatie van het pensioenfonds en het financieel verslag over het boekjaar 2016.

Archief pensioenfonds

De boeken, bescheiden en andere gegevensdragers van het pensioenfonds zijn in bewaring gegeven aan derden.

De deelnemersdossiers zijn in bewaring gegeven aan Delta Lloyd, Pensioenfonds AFM en Euroclear Pension Fund. Deze partijen bewaren de deelnemersdossiers tot de datum dat de rechten van die deelnemers en de eventuele pensioengerechtigde nabestaanden zijn komen te vervallen.

De overige dossiers worden na de definitieve liquidatie van het pensioenfonds in bewaring gegeven bij een nader te bepalen derde professionele partij, met een bewaartermijn van 10 jaar.

Deze bewaarneming van de fondsdocumenten wordt schriftelijk gemeld aan De Nederlandsche Bank en (na definitieve liquidatie) aan de Kamer van Koophandel.

3. Oordeel van het Verantwoordingsorgaan en reactie Bestuur

Oordeel Verantwoordingsorgaan

Geacht bestuur/College van Vereffenaars,

Ons is verzocht een oordeel te geven over het handelen van het College van Vereffenaars aan de hand van het ons eerder toegezonden concept Jaarverslag 2017 van de Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie. Het verslag is samengesteld door de Vereffenaars van het fonds. Aan het Verantwoordingsorgaan is verzocht in te stemmen met het gevoerde beleid en de keuzes die daaraan ten grondslag liggen.

Het Verantwoordingsorgaan is door de Vereffenaars geïnformeerd over de inhoud van het jaarverslag, alsook de keuzes ten aanzien van het gevoerde beleid die daar aan ten grondslag liggen. Ook is gesproken over de zaken die leidden tot vertraging in het liquidatieproces. Hierbij richtte onze aandacht erop of deze zaken op correcte wijze – voor zover wij dit kunnen overzien – zijn weergegeven en procedureel correct opgevolgd. In gesprekken met het College van Vereffenaars hebben wij vastgesteld dat de belangenafweging van de diverse belanghebbenden leidend is geweest binnen de context van de Pensioenwet en nadere regelgeving.

Het Verantwoordingsorgaan ziet geen aanleiding voor verdere opmerkingen over het concept Jaarverslag 2017.

Peter Bezemer
Liza Becka

17 april 2018

Reactie van de Vereffenaars op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan

Het College van Vereffenaars van PMA heeft kennis genomen van het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het jaarverslag 2017 van het pensioenfonds en het handelen van het College over het betreffende verslagjaar.

Het College kan zich hierin goed vinden en blijft zich tot het uiterste inspannen om de liquidatie van het pensioenfonds met inachtneming van het belang van alle belanghebbenden zo spoedig mogelijk af te ronden.

Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor haar constructieve opstelling met behoud van de eigen verantwoordelijkheid en haar oordeel over het handelen van het bestuur in het jaar 2017.

Ondertekening namens de Vereffenaars van Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam

Amsterdam, 26 april 2018

Balans

(alle bedragen zijn weergegeven als Euro's * 1.000,-)

Balans per 31 december 2017

	(verwijzing) Paragraaf	31 dec 2017		31-dec 2016	
		€	€	€	€
Overige activa	4				
R/C Sponsoren			108		0
Liquide middelen			247		399
Totaal activa			355		399

	(verwijzing) Paragraaf	31 dec 2017		31-dec 2016	
		€	€	€	€
Passiva					
Stichtingskapitaal en reserves	5				
Overige reserves			0		0
Overige schulden en overlopende passiva	6				
Nog te betalen bedragen			16		
R/C Sponsoren			0		60
R/C Deelnemers			339		339
Totaal passiva			355		399

Staat van baten en lasten

	(verwijzing) Paragraaf	2017		2016	
		€	€	€	€
Baten					
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds *)	9		228		237
Overige baten	10		0		30
			228		267
Lasten					
Pensioenuitvoeringskosten	11		228		237
Overige lasten	12		0		30
			-/- 228		-/- 267
Saldo van baten en lasten			0		0
Bestemming van het saldo van baten en lasten					
Overige reserves					
Totaal saldo van baten en lasten			0		0

*) Dit betreft door de 5 werkgevers betaalde pensioenuitvoerings- en liquidatiekosten

Kasstroomoverzicht

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Verrekenende / ontvangen premies	60		90	
Mutatie kortlopende schulden	16		0	
Betaalde pensioenuitvoerings- en liquidatiekosten	-/- 228		-/- 234	
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-152		-144
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Verkopen en aflossingen van beleggingen	0		21	
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	0		6	
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		0		27
Mutatie liquide middelen		-152		-117
Het verloop van de liquide middelen is als volgt:				
Stand begin boekjaar		399		516
Mutaties liquide middelen		-152		-117
Stand per einde boekjaar		247		399

1. Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

Activiteiten

De Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam had voor het ontbindingsbesluit ten doel het binnen de perken van haar middelen uitkeren of door middel van een verzekeraar doen uitkeren van pensioenen en/of andere uitkeringen aan deelnemers, gepensioneerden en/of gewezen deelnemers of hun nabestaanden overeenkomstig de bepalingen van de statuten en de reglementen. Na het ontbindingsbesluit heeft de stichting ten doel het vereffenen van haar vermogen. Het Bestuur is daarmee omgevormd tot het College van Vereffenaars.

Het pensioenfonds gaf invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen van de volgende aangesloten ondernemingen: de Autoriteit Financiële Markten (AFM), Euronext Amsterdam, Euroclear Nederland (Necigef), LCH, en Stichting DSI alsmede voorheen aan pensioenregelingen van een aantal overige werkgevers, die al voor 31 december 2013 de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds hadden beëindigd. Voor deze werkgevers beheerde het pensioenfonds alleen de opgebouwde pensioenaanspraken en – rechten. De opgebouwde pensioenaanspraken en – rechten voor de bovengenoemde werkgevers zijn per 1 januari 2014 ondergebracht bij Delta Lloyd, Pensioenfonds AFM en Euroclear Pension Fund. Het pensioenfonds heeft in november 2013 besloten te liquideren en heeft de liquidatie in gang gezet in september 2014 door deponering van het voorlopig liquidatieverslag en bijbehorende stukken bij de Kamer van Koophandel met het streven per ultimo 2014 te zorgen voor de financiële afronding en daadwerkelijke liquidatie. Vanwege het verzet dat is aangetekend tijdens de verzetsperiode is de liquidatie aanvankelijk vertraagd tot het moment waarop het verzet komt te vervallen en het College van Vereffenaars daardoor gerechtigd is tot finale afronding over te gaan. In 2016 is het verzet ongegrond verklaard. Gegeven de in februari 2017 ontvangen dagvaarding kon het College nog niet overgaan tot afwikkeling van de liquidatie (zie hiervoor het bestuursverslag op blz. 9) Derhalve is Pensioenfonds Mercurius Amsterdam nog steeds een pensioenfonds in liquidatie en is het jaarverslag 2017 opgesteld. Per eind 2017 is er nog sprake van een banksaldo, een kostenvoorziening en een batig saldo ten gunste van de (voormalige) deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd. Hierbij worden alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Continuïteit

Het pensioenfonds in liquidatie heeft voldoende middelen om aan haar verplichtingen te voldoen. De (liquidatie)kosten worden volledig gedragen door de vijf bovengenoemde werkgevers, die tot 1 januari 2014 de uitvoering van hun pensioenregeling bij het pensioenfonds hadden ondergebracht. Aan de kostenvergoeding door deze werkgevers ligt een overeenkomst ten grondslag. Op grond van de geldende regels voor jaarverslaglegging is derhalve geen sprake van discontinuïteit. Het pensioenfonds hanteert om deze reden ook niet de grondslagen op liquidatiebasis.

2. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ) (610) uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in Euro's x 1.000.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het College van Vereffenaars van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Opname van actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Vreemde valuta

Functionele valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten. Het verschil tussen de reële waarde en geamortiseerde kostprijs wordt over de periode tot de verwachte ontvangst als rentebaten verwerkt. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Er zijn geen rekening-courantschulden bij banken.

Stichtingskapitaal en reserves

De stichting heeft vanaf 2014 geen eigen kapitaal en reserves meer.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactie kosten).

3. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Nagekomen premiebijdragen voor risico pensioenfonds

Onder premiebijdragen voor risico pensioenfonds wordt verstaan de aan aangesloten werkgevers in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Vanaf 2014 wordt er normaliter geen premie meer betaald voor pensioenopbouw en bestaat de premie alleen nog uit een kostenvergoeding door de vijf actieve werkgevers voor de uitvoering en liquidatie van het fonds.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4. Overige activa

	2017 €	2016 €
R/C Sponsoren	108	0
Liquide middelen	247	399
Stand per einde boekjaar	355	399

De overige activa betreft het door de werkgevers nog te verstrekken voorschot voor kosten betreffende de afwikkeling van de liquidatie (zie onder 8. Verbonden partijen) Het pensioenfonds heeft geen kredietfaciliteit en de liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

5. Stichtingskapitaal en reserves

De stichting heeft vanaf 2014 geen eigen kapitaal of reserves meer.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	2017 €	2016 €
Overlopende passiva	355	399
Stand per einde boekjaar	355	399

De overlopende passiva betreft nog te betalen bedragen van € 16 (2016: € 0) en het door de werkgevers verstrekte voorschot voor kosten betreffende de afwikkeling van de liquidatie (R/C Sponsoren) van € 0 (2016: € 60) alsmede de liquidatiebaten die aangewend zullen worden conform de doelbestemming zoals verwoord in de statuten van € 339 (R/C Deelnemers) (2016: € 339).

	Overlopende passiva	
	R/C sponsoren €	R/C deelnemers €
Stand per 1 januari	60	339
Kosten	-/- 228	0
Ontvangen overige baten	0	0
Kostenvoorschot betaald door sponsoren	60	0
Stand per einde boekjaar	-/-108	339

De schuld aan sponsoren einde 2016 van € 60 is gedurende 2017 omgezet in een vordering op sponsoren per einde 2017 van € 108. De R/C deelnemers betreft een batig saldo ten gunste van de deelnemers. In artikel 15 lid 5 van de Statuten is opgenomen dat indien de liquidatie enig overschot laat, zal daaraan door het Bestuur een bestemming worden gegeven, overeenkomende het doel van de stichting.

7. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Alle activa en verplichtingen zijn op de balans opgenomen.

Per balansdatum speelt nog een juridische kwestie, te weten:

Aansprakelijkheidsstelling door een voormalig deelnemer

Op 23 februari 2017 heeft het College van Vereffenaars een dagvaarding ontvangen van een voormalig deelnemer van PMA. Deze stelt PMA en een voormalig voorzitter van het Bestuur aansprakelijk voor door hem geleden schade als gevolg van, volgens hem, toerekenbare tekortkoming van de zorgplicht met als basis een aantal overtredingen van de Pensioenwet. Ook eist hij de overlegging van verscheidende documenten. PMA is gedagvaard voor een openbare zitting bij de kantonrechter van de Rechtbank Amsterdam, afdeling privaatrecht. Deze dagvaarding is gevolgd op eerdere stappen, die deze voormalig deelnemer richting PMA en diens (voormalig) bestuurders en adviseurs heeft gezet.

Het pensioenfonds en haar (oud) bestuursleden en (voormalig) adviseurs zijn in 2015 al aansprakelijk gesteld door deze voormalig deelnemer wegens onder andere vermeende schade als gevolg van het gevoerde beleggingsbeleid in de jaren 2007-2011. Op basis van de uitkomsten van een in 2016 verricht extern onafhankelijk onderzoek door AON Hewitt en gezien de juridische opinie van de externe juridisch adviseur, de heer Lutjens, hebben de Vereffenaars in dat jaar besloten dat er geen grond is om over te gaan tot aansprakelijkstelling van (voormalig) bestuurders of adviseurs, omdat niet gesteld kan worden dat er sprake is van een ernstig verwijt respectievelijk een ernstig verwijtbare fout, die ten grondslag zou moeten liggen aan een aansprakelijkheidsstelling.

Voorafgaand aan de openbare zitting hebben PMA en de voormalig voorzitter van het Bestuur via hun advocaten schriftelijk stukken uitgewisseld met de voormalig deelnemer, de eiser in deze rechtszaak. De zitting heeft plaatsgevonden op 14 september 2017.

Op 19 januari 2018 heeft de kantonrechter van de Rechtbank Amsterdam vonnis gewezen in deze zaak. De rechter heeft alle vorderingen afgewezen en komt tot de volgende conclusies:

- Er is geen sprake van wanprestatie of onrechtmatig handelen voortvloeiend uit het prudent person beginsel.
- Het toenmalig bestuur heeft de binnen de afwegingsruimte gemaakte keuzes onderbouwd.

- Er is verder geen sprake van belangenverstrengeling omdat de samenkomst van belangen van de diverse werkgevers in het bestuur uitdrukkelijk op de wet is gestoeld.
- Tot slot wordt de gevraagde overlegging van verscheidende documenten op diverse gronden afgewezen.

Eiser heeft binnen de daarvoor geldende termijn geen hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank, waardoor dat definitief is geworden. De afronding van de liquidatie zal nu door vereffenaars ten spoedigste opgepakt worden om over te kunnen gaan tot daadwerkelijke afwikkeling.

De Vereffenaars hebben dit juridische dossier en de status daarvan gedeeld met de toezichthouder De Nederlandsche Bank en gemeld bij de verzekeraar van de bestuurdersaansprakelijkheid.

8. Verbonden partijen

Overige transacties met verbonden partijen

De stichting heeft een overeenkomst inzake beëindigingskosten afgesloten met de vijf onder paragraaf 1 genoemde werkgevers voor de kosten van de afwikkeling van het pensioenfonds. De (liquidatie)kosten worden volledig gedragen door deze werkgevers en komen niet ten laste van de deelnemers.

9. Nagekomen premiebijdragen voor risico pensioenfonds

Vanaf 2014 wordt er geen premie meer betaald voor pensioenopbouw en bestaat de premie normaliter alleen nog uit een kostenvergoeding door de vijf actieve werkgevers voor de uitvoering en liquidatie van het fonds. De werkgevers hebben in 2017 € 228 bijgedragen (onttrekking aan R/C Sponsors) ter dekking van de kosten.

10. Overige baten

	2017 €	2016 €
Dividendbelasting voorgaande jaren	0	9
Bate uit interim liquidatie van het Global Opportunities Fund	0	21
Baten uit afwikkeling herverzekeringopolissen	0	0
Correctie premiebetaling	0	0
Totaal	0	30

De dividendbelasting voorgaande jaren betreft gedurende het jaar ontvangen teruggave dividendbelasting die conform in 2014 gemaakte afspraken ten gunste van de vijf eerder genoemde werkgevers komt.

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2017 €	2016 €
Administratiekosten	11	16
Controle- en toezichtkosten	19	18
Advieskosten	160	135
Bestuursbureau	31	55
Overige	7	13
Totaal	228	237

De pensioenuitvoeringskosten worden volledig gedragen door de vijf eerder genoemde werkgevers. De advieskosten zijn ten opzichte van 2016 gestegen vanwege de juridische procedure.

Honorarium accountant

De honoraria van de externe accountant zoals begrepen in de controle- en toezichtskosten zijn als volgt:

	2017 €	2016 €
Onderzoek van de jaarrekening en de verslagstaten	11	13
Totaal	11	13

12. Overige lasten

	2017 €	2016 €
Toevoeging aan R/C deelnemers	--	21
Terugbetaling aan sponsors	--	9
Totaal	0	30

In 2017 heeft er geen toevoeging aan R/C deelnemers plaatsgevonden. De toevoeging aan R/C deelnemers bestond in 2016 uit een batig saldo uit een interim liquidatie van het Global Opportunities Fund van € 21. De terugbetaling aan sponsors betreft de gedurende het jaar ontvangen teruggave dividendbelasting die conform gemaakte afspraken ten gunste van de vijf eerder genoemde werkgevers komt. In 2017 is geen betaalde dividendbelasting meer ontvangen.

13. Bezoldiging bestuurders

Vereffenaars die niet in loondienst zijn bij een van de vijf eerder genoemde werkgevers en voorheen namens deze werkgever(s) in het pensioenfondsbestuur zitting hadden, ontvangen een vergoeding van de werkgevers. PMA betaalt geen bezoldiging aan de vereffenaars.

14. Gebeurtenissen na balansdatum

Op 19 januari 2018 heeft de kantonrechter van de Rechtbank Amsterdam vonnis gewezen in de zaak tegen PMA en een voormalig voorzitter van het Bestuur aanhangig gemaakt door een voormalig deelnemer. De rechter heeft alle vorderingen afgewezen. Eiser heeft binnen de daarvoor geldende termijn geen hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank, waardoor dat definitief is geworden. De afronding van de liquidatie zal nu door vereffenaars ten spoedigste opgepakt worden om over te kunnen gaan tot daadwerkelijke afwikkeling.

Amsterdam, 26 april 2018

Vereffenaars:

D.J. Vis

Mw. Mr. J.W.M. Wiegers

B.J. Holsboer

T. de Jong

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

In artikel 15 lid 5 van de Statuten is opgenomen dat indien de liquidatie enig overschot laat, zal daaraan door het Bestuur een bestemming worden gegeven, overeenkomende het doel van de stichting; het zal niet kunnen terugkeren in het vermogen van de werkgever. Bedragen die de stichting verplicht is te betalen aan de werkgever vallen niet onder het overschot.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie te Amsterdam is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2017.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij enkel gebaseerd op de jaarrekening.

Afstemming accountant

De voorziening van het pensioenfonds bedraagt nihil. Er is geen sprake van basisgegevens op grond waarvan het pensioenfonds een pensioenverplichting zou hebben. Dientengevolge heeft de accountant geen instructies opgesteld en heeft de afstemming tussen mij en de accountant over de werkzaamheden plaatsgevonden op basis van onderling contact. Er is tussen de accountant en mij overeengekomen om geen materialiteitsgrens te hanteren in de controle van de pensioenverplichtingen, aangezien de pensioenverplichtingen nihil bedragen.

De accountant heeft mij per e-mail bevestigd dat de pensioenaanspraken nihil bedragen. Op grond daarvan concludeer ik dat de pensioenverplichtingen nihil bedragen.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Het pensioenfonds is in liquidatie en heeft geen technische verplichtingen meer op haar balans staan. Dientengevolge is er geen dekkingsgraad meer van toepassing, geen beleidsdekkingsgraad en is er

ook geen sprake meer van een minimaal vereist eigen vermogen en een vereist eigen vermogen. Qua beleggingen zijn enkel nog liquide middelen aanwezig. De premie-inkomsten hebben enkel betrekking op de vergoeding van de sponsors voor de gemaakte kosten. De ontvangen premie is daarmee kostendekkend.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Amsterdam, 30 april 2018
drs. P.H.A. Heesterbeek AAG
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de vereffenaars van Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Mercurius Amsterdam in liquidatie zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ Het verslag van de vereffenaars;
- ▶ Het bestuursverslag;
- ▶ Algemene informatie;
- ▶ Oordeel van het Verantwoordingsorgaan en reactie Bestuur;

- ▶ Overige gegevens;
- ▶ Verklaring van de certificerend actuaaris.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur (de vereffenaars) is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Benadrukking van de voorgenomen liquidatie van de stichting

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel continuïteit in de toelichting op pagina 16 van het jaarverslag, waarin wordt toegelicht dat de stichting in liquidatie is. De jaarrekening is niet op grondslagen van liquidatiebasis opgesteld, aangezien het bestuur van mening is dat de stichting voldoende middelen heeft om aan haar resterende verplichtingen te kunnen voldoen. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische

beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de directie en de vereffenaars onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 30 april 2018

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

W.J.P. Hoeve RA
